

การให้ความหมาย รูปแบบและกระบวนการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต
สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

The social construction of meaning, patterns and saving process of master's students of
business administration program in entrepreneurship at silpakorn university

ญาณิศา เพื่อนเพาะ*

พิทักษ์ ศิริวงศ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research “การสร้างทฤษฎีฐานราก” เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกตและจดบันทึก การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการแปลความและตีความข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 18 คน

ผลการการศึกษาพบว่า 1) การให้ความหมายคำว่า “การออม” คือ (1) การแบ่งเงินส่วนหนึ่งจากรายได้เพื่อเก็บไว้ สำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (2) การเก็บเงินส่วนหนึ่งจากรายได้เพื่อเอาไว้เป็นทุนและบริหารจัดการทุนนั้นให้งอกเงย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการลงทุน ทำธุรกิจส่วนตัว (3) การสร้างวินัยในการเก็บเงิน รวมถึงการวางแผนทางการเงินที่จะใช้สร้างหลักประกันให้แก่ตนเอง ครอบครัว และเป็นทุนการศึกษาของบุตร (4) การแบ่งเงินส่วนหนึ่งจากรายได้เพื่อเก็บไว้ สำหรับซื้อทรัพย์สินในอนาคต และ (5) การประหยัด รู้จักเก็บเงินไว้ใช้ซื้อสิ่งที่อยากได้และจำเป็น 2) รูปแบบการออมเงินมี 2 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบการออมที่เลือกตามความสมัครใจ และ (2) รูปแบบที่ได้การสนับสนุนจากหน่วยงาน หรือ ครอบครัว 3) กระบวนการออม มี 2 รูปแบบ คือ (1) กระบวนการออมแบบ มีการวางแผน และ 2) กระบวนการออมแบบไม่มีการวางแผน 4) ปัญหาและอุปสรรคในการออม คือ 1.ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบกับรายได้หลัก (2) การใช้จ่ายที่ไม่ได้วางแผน (3) ปัญหาเกิดจากคนใกล้ชิด (4) การวางแผนการออมไม่รอบคอบ และ (5) ค่าใช้จ่ายไม่แน่นอน

คำสำคัญ การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการออม

* นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร yuwanda-tangmo@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร phitak@ms.su.ac

Abstract

This qualitative research aims to investigate the social construction of meaning, patterns, saving process and saving problems based on grounded theory approach. The data were collected from 18 master's degree students of Business Administration program in Entrepreneurship at Silpakorn University using in-depth interviews, observations and note-taking, and document analysis.

The results of this study found that 'saving' is defined as 1) an act of sparing the portion of disposable income accumulated for future expense; 2) an act of saving money for long-term investment to prepare for private business; 3) a positive self-discipline of planning to pay off tuition including purchase of securities for the families; 4) an act of saving money for a planned purchase of assets; and 5) an act of saving money for personal goals. The patterns of saving consisted of voluntary saving and supportive saving from families or institutes. Saving process is categorized into two types: 1) planned saving and 2) unplanned saving. Last, the obstacles to saving behaviors include 1) external factors affecting the main income, 2) unplanned expenditure, 3) the problems caused by friends, 4) a lack of discrete saving planning, and 5) uncertain expenses.

Keywords The social construction of meaning, patterns, saving process and saving problems.

บทนำ

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยต้องเผชิญกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ผันผวนซับซ้อนและคาดการณ์ผลกระทบได้ยาก แม้ว่า ในภาพรวมของสังคมไทยมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น และมีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งแตกต่างกันไปทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศต้องเผชิญความเสี่ยงในหลายมิติ โดยเฉพาะความเสี่ยงจากการบริหารภาครัฐที่อ่อนแอ โครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สามารถรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืน ทั้งความเสี่ยงในความเสื่อมถอยของค่านิยมที่ฝังงมในสังคมไทย ความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความเสี่ยงด้านความมั่นคงของประเทศ จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ของประเทศให้เข้มแข็ง ทั้งทุนทางสังคม เศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) โดยการออมนั้นถือเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากเงินออมเป็นแหล่งที่มาของเงินลงทุนภายในประเทศซึ่งสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หากมีเงินออมภายในประเทศอย่างเพียงพอต่อการลงทุนในประเทศแล้ว ย่อมไม่จำเป็นต้องพึ่งพาทุนภายนอกประเทศ อันจะส่งผลดีต่อการมีเสถียรภาพในประเทศได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง (กรรณิการ์ เอกเผ่าพันธุ์ และคณะ, 2551)

การให้ความสำคัญกับปัญหาการออมของประเทศอย่างจริงจัง จึงเป็นเรื่องที่ประชาชนทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญซึ่งทำได้โดย การปรับเปลี่ยนทัศนคติและสร้างค่านิยมการสร้างจิตสำนึกในการออมเพื่อประโยชน์ในอนาคต การสร้างกลไกการออมในระดับชุมชน ส่งเสริมและกระตุ้นให้มีความหลากหลายในผลิตภัณฑ์การออม โดยเน้นการออมเป็นประจำสม่ำเสมอติดต่อกันนานๆ (Contractual Savings) รวมถึงการสร้างเครื่องมือการออมเพื่อวัยชรา ซึ่งประเทศไทยควรจะต้องมีหลักประกันรายได้สำหรับแรงงานไว้ในวัยชรา เป็นการสร้างพื้นฐานการออมให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วน สร้างเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพบนหลักการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2556)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาเรื่อง การให้ความหมาย รูปแบบและกระบวนการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงมีความน่าสนใจ เพราะจะทำให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการออมเงินเป็นอย่างไร สามารถนำมาเผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป รวมถึงเป็นการสร้างพื้นฐานการออมให้เกิดขึ้น ในทุกภาคส่วน ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคของการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงการให้ความหมายรูปแบบและกระบวนการออมเงินของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ และกระบวนการออมเงินของประชาชนทั่วไป
2. ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคในการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อใช้เป็นพื้นฐานทางการศึกษาสำหรับผู้สนใจทั่วไป ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคของการออม และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ก่อเกิดคุณประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา เป็นของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 2.1 การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมเงินของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.2 เจื่อนไขและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อรูปแบบ และกระบวนการออมเงินของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ในเขตพื้นที่ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. ขอบเขตด้านระยะเวลาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มศึกษาข้อมูลเบื้องต้นตั้งแต่ เดือน มิถุนายนพ.ศ. 2556ระยะเวลาในการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ.2556 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2557

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบุคลากรในสาขาวิชาที่สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ระดับหนึ่ง เป็นบัณฑิตที่มีความสามารถทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมีความสามารถในการร่วมปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐ และธุรกิจเอกชนได้เป็นอย่างดีโดยคำนึงถึงความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของผู้รับบริการ คุณภาพชีวิตและคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ กลุ่มนักศึกษากลุ่มนี้ที่มีความพร้อมทั้งทางด้านฐานการศึกษาจากระดับปริญญาตรี ด้านฐานะทางการเงิน อีกทั้งทางด้านสังคมที่จะเข้ามาเรียนร่วมกัน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1.กลุ่มนักศึกษาผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว 2.กลุ่มนักศึกษาผู้ประกอบการอาชีพเป็นพนักงานประจำ 3.กลุ่มผู้ศึกษาต่อเนื่อง

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม

2.1 ทฤษฎีสถิตฐานรายได้ (Absolute Income Hypothesis)

John Maynard Keynes (อ้างถึงใน ปิยกันต์ อาจารย์วุฒิ, 2554) ได้กล่าวว่า มีหลากหลายแรงจูงใจที่เป็นสาเหตุให้คนเหล่านั้นออมเงิน แรงจูงใจเหล่านั้น ประกอบด้วย

2.1.1 การออมเงินเนื่องจากการวางแผนการใช้จ่ายในชีวิต (Life-Cycle Motive)

2.1.2 การออมเงินเพื่อเป็นมรดกแก่บุตรหลาน (Bequest Motive)

2.1.3 การออมเงินเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรสนิยมการใช้จ่าย (Improvement Motive)

2.1.4 การออมเงินเพื่อความต้องการในการซื้อสินค้าคงทน (Downpayment Motive)

2.1.5 การออมจากผลตอบแทนและการเพิ่มค่าของสินทรัพย์ (Intertemporal Substitution Motive)

2.1.6 การออมเพื่อการลงทุนทางธุรกิจ (Enterprise Motive)

2.1.7 การออมเงินเพื่อป้องกันความไม่แน่นอนในชีวิต (Precautionary Motive)

2.1.8 การออมเงินเนื่องจากมีลักษณะนิสัยตระหนี่(Avarice Motive)

2.1.9 การออมเงินเนื่องจากมีความรู้สึกต้องการมีเอกภาพทางการเงิน (Independence Motive)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฐานิษฐ์ สุพัฒน์วัชรานนท์ (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงาน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อความมั่นคงทางการเงิน ศึกษาระดับของปัจจัยการบริหารการเงินส่วนบุคคลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ด้านการตั้งเป้าหมายทางการเงินมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และตามสะดวก จำนวนทั้งหมด 400 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา ส่วนสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ Independent Simple t-test, One-way ANOVA F-test, Pearson Correlation Coefficient ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา สูงสุด และระดับรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อความมั่นคงทางการเงินที่แตกต่าง นอกจากนี้ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมายทางการเงิน ด้านการป้องกันตัวเองออกจากความเสี่ยง ด้านการเตรียมการเรื่องความมั่นคงทางการเงินของตนเองและครอบครัว ด้านการที่มีความเป็นอยู่ตามสะดวกสบายตามมาตรฐาน ด้านการเตรียมการสำหรับการมีอิสระทางการเงิน ด้านการจัดระบบและการกระจายสินทรัพย์เพื่อความมั่งคั่ง ปัจจัยการบริหารการเงินส่วนบุคคลด้านประสิทธิภาพทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อความมั่นคงทางการเงิน ไปในทิศทางเดียวกัน

ปัญญา สมาพันธ์ เพื่อการวิจัยความเห็นสาธารณะแห่งประเทศไทย (2552) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของคนไทยในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออม และปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจออม รวมถึงแนวโน้มการออมของคนไทย โดยอาศัยกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสถิติ และนำเสนอผลการสำรวจ ต่อสาธารณะอันคาดว่า น่าจะก่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และเศรษฐกิจของประเทศทั้งในทางตรงและทางอ้อม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูง (ตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป) มีแนวโน้มที่จะวางแผนการออมในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อยซึ่งเป็นไปได้ว่า ระดับการศึกษาทำให้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อการออมต่างกัน นอกจากนี้ แนวโน้มที่ว่า คนไทยที่มีการศึกษาสูงจะมีฐานะที่ดีกว่าคนที่มีการศึกษาน้อยมีความเป็นไปได้สูง เนื่องจาก มีการวางแผนการเก็บออม และผลการสำรวจยังชี้ให้เห็นว่า คนที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปส่วนใหญ่ จะมีฐานะปานกลางเป็นอย่างน้อย และแม้ว่าส่วนใหญ่จะไม่ได้กำหนดรูปแบบการออมไว้ชัดเจน แต่เมื่อคำนึงถึงการออม ส่วนใหญ่จะ มีเป้าหมายเพื่อนำเงินออมนั้นๆ ไปใช้ในการลงทุนในอนาคต คนไทยมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการลงทุนในรูปแบบต่างๆมากขึ้น ทั้งนี้ น่าจะเป็นการลงทุนเพื่อความมั่นคงของตนเองและครอบครัวในอนาคต รวมไปถึงผู้ที่อยู่ในอาชีพลูกจ้างอาจมีความไม่มั่นใจมากขึ้นในสถานการณ์การจ้างงานของตน ดังนั้น ในเชิงเปรียบเทียบจึงมีแนวโน้มให้ความสนใจการออมเพื่อการลงทุนในสัดส่วนที่สูง

วราเวศน์ สุวรรณระดา และ สมประวิณ มั่นประเสริฐ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้มีงานทำโดยใช้ข้อมูลจุลภาคระดับรายบุคคล เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการออม-ไม่ออมของผู้มีงานทำ รวมไปถึงปัจจัยที่มีกำหนดพฤติกรรมการออมในระยะยาวเพื่อดำรงชีวิตยามชราภาพ ตลอดจนศึกษา

ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการกำหนดอัตราการออมของผู้มีงานทำ การศึกษาใช้แบบจำลอง ทางเศรษฐมิติ มีพื้นฐานมาจากแบบจำลองชีวิตและรายได้ถาวรในการประมวลผลข้อมูลที่เก็บจากภาคสนามใน 15 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 2,028 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า รายได้และความสม่ำเสมอของรายได้ รวมถึงการมีลักษณะนิสัยรู้จักการวางแผนในการดำเนินชีวิตจะส่งผลให้ผู้มีงานทำเป็นผู้ออมเงิน ในส่วน ระดับอัตราการออมเงินของผู้มีงานทำที่ออมได้นั้น ลักษณะนิสัยรู้จักการวางแผนมีส่วนสำคัญ ในการเพิ่มระดับอัตราการออม

Patti J. Fisher and Catherine P. Montalto (2552) ได้ศึกษาผลกระทบของแรงจูงใจและระยะเวลาในการออมต่อพฤติกรรมการออมเงินโดยในการตัดสินใจในการใช้จ่ายและการออมเงินของคนเรานั้นจะพิจารณาจากจุดอ้างอิงความเสี่ยงของรายได้ที่แต่ละคนได้รับในแต่ละช่วงเวลา มากกว่าพิจารณา จากรายได้ที่ได้มาตลอดช่วงอายุหรือชีวิต ถ้าเสี่ยงความเสี่ยง การคำนวณที่ได้ก็จะอยู่สูงเป็นการออมระยะสั้น ถ้ารักความเสี่ยง ผลที่ออกมาคืออยู่ต่ำกว่าจุดดังกล่าว หรือออมระยะยาว พฤติกรรมการออมเงินจึงมาจากแรงจูงใจที่ต่างกันออกไป พฤติกรรมการออมและแรงจูงใจก็มีความซับซ้อนในบางมุม แต่ละคนมีการใช้และการออมเงิน ตลอดจนระยะเวลาในการออมที่ต่างกันออกไปในแต่ละช่วงเวลา

วิธีการดำเนินวิจัย

การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory study) เป็นแนวทางการศึกษาเชิงปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดทฤษฎี ที่เรียกว่าปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ของ George H. Mead ซึ่งมีหลักการว่า การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลอยู่บนพื้นฐาน ของสถานการณ์ต่างๆที่เราติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการตีความ การสร้างความหมายซึ่งกันและกัน โดยการตีความในพฤติกรรมที่แสดงต่อกัน ทั้งคำพูด ลักษณะท่าทาง ในขณะเดียวกันบุคคลจะพัฒนาความเป็นตัวตน (Self concept) ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยมีอิทธิพลทางวัฒนธรรม และกระบวนการทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคม โครงสร้างทางสังคมเป็นตัวควบคุม โดยทฤษฎีจะถูกสร้าง (Construct) และได้รับการตรวจสอบจากการศึกษาปรากฏการณ์ (Verify) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ (George H. Mead, อ้างถึงใน พิทักษ์ ศิริวงศ์, 2547)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย สมุดบันทึกข้อมูล แนวคำถามสัมภาษณ์ และตัวผู้วิจัย

1. เครื่องมือช่วยจดบันทึก คือ สมุดจดและปากกา สำหรับจดบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยในสมุดบันทึกข้อมูลผู้วิจัยจดบันทึกรายละเอียด ชื่อผู้ให้ข้อมูล สถานภาพ อายุ หมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่ติดต่อ อาชีพ นอกจากนี้ยังบันทึกสิ่งที่สังเกตลงไปด้วย เช่น ลักษณะท่าทางการพูดคุยว่าผู้ให้ข้อมูลหลักมีปฏิสัมพันธ์อย่างไร บรรยากาศในการสนทนาเป็นอย่างไร ผู้วิจัยต้องนำรายละเอียดที่ปรากฏในสมุดบันทึกนี้ไปใช้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

2. เครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความคลาดเคลื่อนของข้อมูล

3. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ เป็นคำถามเชิงลึก มีลักษณะเป็นคำถามแบบกว้างๆเพื่อกระตุ้นให้คู่สนทนาเล่าเรื่องต่างๆอย่างมีเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ในลักษณะเป็นคู่สนทนา โดยการสัมภาษณ์จะใช้ทักษะการสื่อสาร สร้างการสนทนาอย่างมีเป้าหมาย (ชาย โพธิ์สิตา, 2549: 276) ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีในบทที่ 2 เป็นแนวทางในการกำหนดคำถาม และใช้วิธีการตะล่อม (Probe) เป็นวิธีการที่ทำให้การพูดคุยดำเนินไปอย่างดี โดยการพูดคุยไม่ถูกขัดจังหวะ ผู้วิจัยตะล่อมด้วยการจับ ความสำคัญหรือภาษาอังกฤษเรียกว่า Clue หรือ Key word แล้วถามต่อไปเรื่อยๆ

การตรวจสอบแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้มีความสำคัญเพราะจะเป็นหลักประกันที่ว่าผู้วิจัยจะได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยตรวจสอบแนวคำถาม โดยให้ที่ปรึกษาและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เป็นผู้ตรวจสอบพิจารณาความสมบูรณ์ของคำถาม

4. ผู้วิจัย เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยในพื้นที่และการเขียน (ชาย โพธิ์สิตา, 2549: 294-297) กล่าวว่า ผู้วิจัย คือ เครื่องมือ ในการสัมภาษณ์ที่ดีที่สุด ผู้สัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์ที่ดีต้องมีองค์ประกอบในด้านความรู้ความสามารถในการถาม การฟัง และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

สำหรับการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) (Denzin, 1970, อ้างถึงใน จตุพร จุ้ยใจงาม, 2554: 416) เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นเรื่องเดียวกัน โดยการใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participate Observation) ควบคู่ไปพร้อมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เช่น การแสดงหลักฐานของผู้ให้ข้อมูลหลักรวมถึงการซักถามผู้ใกล้ชิดของผู้ให้ข้อมูลหลัก พร้อมกันนั้นก็ต้องศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร การตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยการแยกแยะเป็นหมวดหมู่ตีความ และนำเสนอในรูปแบบการบรรยายต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคำถามที่สัมภาษณ์เชิงลึกได้ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในการเริ่มการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยได้มีคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ และผู้วิจัยได้ถอดเทปบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (verbatim) โดยการนำเสนอข้อมูลการวิจัยด้วยวิธีการเขียนบรรยายการวิเคราะห์ขั้นต้นนั้นจะกระทำไปตลอดการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางและประเภท ของข้อมูล ในครั้งต่อไป เพื่อรวบรวมข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ เป็นการตีความหมายในระดับกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลสร้างมโนทัศน์และทฤษฎี ดังนั้น จึงถือว่าเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญที่สุดในทุกขั้นตอนของการวิจัย หลังจากนั้น จัดกลุ่มมโนทัศน์ (Concept) สร้างและพัฒนาหมวดหมู่มโนทัศน์ให้มีรายละเอียดและมีความเป็นนามธรรมสูง โดยใช้คุณสมบัติและคุณลักษณะของข้อมูลที่สามารถแปรผันได้ เพื่อวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบเงื่อนไขต่างๆ หมวดหมู่ของมโนทัศน์ จะกลายเป็นเงื่อนไข และพัฒนา มโนทัศน์ ให้เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี ซึ่งข้อสรุปเชิงทฤษฎีที่ได้มานั้นนำมาเสนอในรูปแบบของแบบแผน (pattern) ที่เรียกว่า ทฤษฎีฐานราก (พิทักษ์ ศิริวงศ์, 2547)

ผลการศึกษา

1. การให้ความหมายของคำว่า “การออม” ของ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

จากการศึกษาการให้ความหมายของคำว่า “การออม” ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้มีการให้นิยามความหมายแตกต่างกันตาม สถานภาพทางสังคม เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการออม รวมถึงการปลูกฝังที่ได้รับอบรมสั่งสอนจากครอบครัว ซึ่งนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขา การประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ให้ความหมายดังนี้

1.1 “การออม” คือ การแบ่งเงินส่วนหนึ่งจากรายได้เพื่อเก็บไว้ สำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นในอนาคต

ความหมายข้างต้นนั้นเกิดจาก นักศึกษาตระหนักถึงความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อตนเองในอนาคตได้ จึงมีแนวคิดเพื่อการเตรียมความพร้อมทางด้านความมั่นคงของตนเองตั้งแต่ปัจจุบัน

1.2 “การออม” คือ การเก็บเงินส่วนหนึ่งจากรายได้เพื่อเอาไว้เป็นทุนและบริหารจัดการทุนนั้นให้ อกเงย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการลงทุนทำธุรกิจส่วนตัวในอนาคต

ความหมายนี้เกิดจากการตั้งเป้าหมายในอนาคตที่ต้องการเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัว หรือ ต้องการขยายธุรกิจครอบครัวที่ตนเองมีส่วนร่วมในการดูแลกิจการ โดยมองว่าความอยู่รอดหรือการเจริญเติบโตของ ธุรกิจนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการออม นอกจากนี้ยังมองว่าการออมและการลงทุนมีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างมาก ทั้งการออมเพื่อนำไปลงทุนในอนาคตและการได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนมาเพื่อออม จึงทำให้การออมและการลงทุนเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน ทั้งนี้ความหมายนี้นั้นยังแสดงถึงว่า การออมไม่ใช่เพียงแค่การเก็บเงินไว้เฉยๆ เท่านั้น แต่ต้องมีการวางแผนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในอนาคตอีกด้วย

1.3 “การออม” คือ การสร้างวินัยในการเก็บเงิน รวมถึงการวางแผนทางการเงินที่จะใช้สร้าง หลักประกันให้แก่ตนเอง ครอบครัวและเป็นทุนการศึกษาของบุตรในอนาคต

ความหมายนี้เกิดจากการได้รับการปลูกฝังด้านการออมจากครอบครัว โดยมีการปลูกฝังในเรื่องของการมีวินัยในการออมและการวางแผนการออมอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การปลูกฝังนั้นเริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ มีการบอกกล่าวถึงความสำคัญของการออมว่าเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลตนเองและครอบครัวในอนาคต รวมถึงเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงของตนเองและครอบครัว

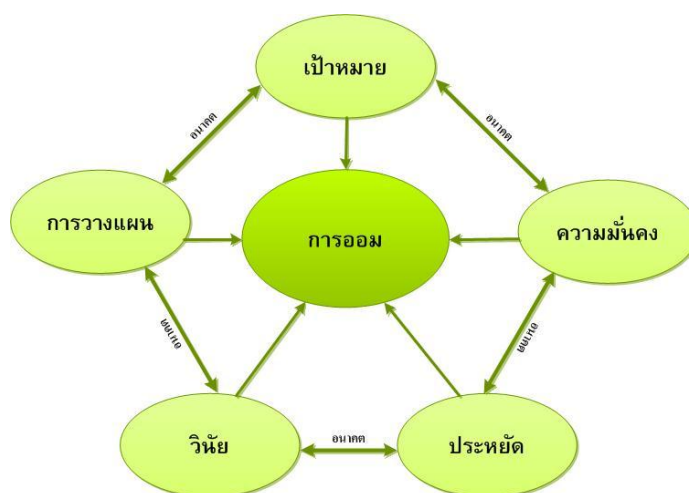
1.4 “การออม” คือ การแบ่งเงินส่วนหนึ่งจากรายได้เพื่อเก็บไว้ สำหรับซื้อทรัพย์สินในอนาคต

การออมในความหมายนี้เปรียบเสมือน การออมเป็นค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่ง เพราะ เป้าหมายเป็นการออมเพื่อการใช้จ่ายในอนาคต ต้องมีเป้าหมายว่าจะใช้เงินออมส่วนนี้เพื่อตอบสนองความต้องการที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

1.5 “การออม” คือการประหยัด รู้จักเก็บเงินไว้ใช้ ซื้อสิ่งของที่อยากได้และจำเป็น

การบริหารจัดการเงินอย่างคุ้มค่าที่สุดอย่างหนึ่ง คือ การประหยัด การใช้จ่ายอย่างประหยัด ทำให้เกิดส่วนต่างระหว่างรายได้และค่าใช้จ่าย เงินส่วนนั้นจึงถูกนำมาเก็บออม

โดยนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ให้ความสำคัญกับการออมเงินอย่างมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการออมเงินที่ได้รับจากครอบครัวที่ปลูกฝังด้านวินัย และความสม่ำเสมอในการออมเงินตั้งแต่เด็กๆ รวมถึงการมีเป้าหมายสำคัญที่อยากมีธุรกิจส่วนตัวในอนาคต รวมถึงขยายกิจการที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ความหมายข้างต้นยังได้มาจากการคำนึงถึงการดูแลตนเองและครอบครัวในอนาคตอีกด้วย

ภาพที่ 1 ความหมายการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. รูปแบบการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปัจจุบัน มี 2 รูปแบบ คือ

2.1 รูปแบบการออมที่เลือกตามความสมัครใจ

เป็นรูปแบบที่นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีการศึกษาเพื่อเลือกรูปแบบด้วยตนเองเพื่อให้สอดคล้องต่อเป้าหมาย การดำเนินชีวิต และวัตถุประสงค์ของการออมของตนเอง ได้แก่ การออมในรูปแบบฝากธนาคาร การออมในรูปแบบซื้อประกันชีวิต การออมในรูปแบบซื้อสลากออมสิน การออมในรูปแบบการเล่นแชร์ การออมในรูปแบบการซื้อทองคำ การออมในรูปแบบการซื้อสังหาริมทรัพย์ และการออมในรูปแบบการลงทุนในหน่วยลงทุน

2.2 รูปแบบที่ได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงาน หรือ ครอบครัว

เป็นรูปแบบการออมที่ได้รับการดูแลจากหน่วยงาน โดยเป็นสวัสดิการที่ได้รับคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานในประเทศไทย เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ลูกจ้างและครอบครัวของลูกจ้าง โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่หลังเกษียณร่วมด้วย ได้แก่ กองทุนประกันสังคม และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ นอกจากนี้ ครอบครัวได้ตระหนักถึงความสำคัญของการออม โดยมีการปลูกฝังวินัย รวมถึงการวางแผนให้เหมาะสม โดยมีการฝากเงินในธนาคารและซื้อประกันชีวิต เพื่อเป็นทุนสำหรับใช้ในอนาคตร่วมด้วย

รูปแบบที่ส่วนใหญ่เลือกนั้น เป็นรูปแบบการออมระยะยาว เกิดจากการวางแผนการใช้เงินออมในอนาคตเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองและครอบครัว รูปแบบการออมที่เลือกนั้นจะต้องให้ผลตอบแทนสม่ำเสมอ และมีความเสี่ยงในระดับที่ยอมรับได้ และที่สำคัญรูปแบบการออมที่เลือกนั้นต้องส่งเสริมธุรกิจที่ตนเองทำอยู่ หรือสามารถส่งเสริมให้สามารถลงทุนทำธุรกิจในอนาคตได้ นอกจากนี้ยังพบว่า การออมในรูปแบบการซื้อสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน อาคารชุด เป็นรูปแบบการออมที่ได้รับความนิยมเป็นพิเศษ เนื่องจากมองว่ามีมูลค่าเพิ่มในอนาคตและให้ผลตอบแทนจากการขายสูง รวมถึงการเก็บไว้เป็นมรดกให้แก่ลูกหลาน ทั้งนี้มองว่าเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนที่ต้องใช้เวลานานในการเปลี่ยนมือมากกว่าสินทรัพย์แบบอื่นๆ อย่างไรก็ตามจะมีการเปลี่ยนรูปแบบการออมเพื่อเพิ่มผลตอบแทนให้กับตนเองในระยะเวลาหนึ่ง

1. กระบวนการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความชัดเจนของเป้าหมายและการให้ความสำคัญต่อการออมของแต่ละบุคคล โดยพยายามสร้างระบบในการออมเงิน และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้กระบวนการออม 2 รูปแบบ คือ

3.1 กระบวนการออมแบบมีการวางแผน

เป็นกระบวนการออมที่เกิดจากความมีวินัยในการออม เพื่อให้เกิดการออมอย่างสม่ำเสมอ แล้วนำเงินออมไปใช้ตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ในอนาคต โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของการออมก่อนและหลังค่าใช้จ่าย กล่าวคือ กระบวนการออมก่อนหักค่าใช้จ่ายประจำ และกระบวนการออมหลังหักค่าใช้จ่ายประจำ

3.2 กระบวนการออมแบบไม่มีการวางแผน

เป็นกระบวนการออมที่เกิดจากการไม่ได้วางแผนที่ชัดเจนและไม่มีความสม่ำเสมอในการออมอาจเกิดมาจากรายได้ที่ไม่แน่นอน ไม่มีการวางแผนการใช้จ่าย รวมถึงเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ไม่ชัดเจน โดยจะเป็นการเก็บออมหากเหลือจากค่าใช้จ่ายเท่านั้น

ทั้งนี้พบว่า การตั้งเป้าหมายการดำเนินชีวิตและเป้าหมายการออมเงินที่สอดคล้องกันจะทำให้เกิดความสำเร็จในการออมเงิน อีกทั้งความชัดเจนของเป้าหมายการออมเปรียบเสมือนแผนที่ทางการเงินเพื่อให้ผู้ออมได้เดินตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบและประสบความสำเร็จในที่สุด

4. ปัญหาและอุปสรรคในการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร คือ

4.1 ปัญหาเกิดจากปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบกับรายได้หลัก และค่าใช้จ่าย

รายได้ค่อนข้างคงที่ในแต่ละเดือน การควบคุมค่าใช้จ่ายจึงส่งผลดีต่อการออม แต่ในสภาวะปัจจุบัน อัตราเงินเฟ้อทำให้ค่าเงินลดลง การใช้จ่ายใช้สอยจึงต้องจ่ายด้วยจำนวนเงินมากขึ้น ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่มีความไม่แน่นอน ไม่อาจคาดการณ์ได้ การดำเนินธุรกิจขาดความคล่องตัว สร้างปัญหาในการดำเนินงานอีกด้วย และกระทบต่อค่าใช้จ่ายด้วย

4.2 ปัญหาเกิดจากการใช้จ่ายที่ไม่ได้วางแผนความฟุ่มเฟือย

ลักษณะการใช้จ่ายอันเกิดจากความชอบส่วนตัว การดำเนินชีวิต การดำรงอยู่ในสังคมสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการใช้เงินที่เกินความจำเป็น เป็นการบริโภคตามกระแสนิยมผ่านค่านิยมตาม

สื่อเทคโนโลยีที่ได้รับ เช่น การช้อปปิ้ง การกิน การสังสรรค์ จนทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็นกระทบต่อการออมเงินได้

4.3 ปัญหาเกิดจากคนใกล้ชิด

การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และชอบช่วยเหลือ บางครั้งด้วยนิสัยความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นก็อาจส่งผลต่อเงินออมด้วยเช่นเดียวกัน

4.4 ปัญหาเกิดจากการวางแผนการออมไม่รอบคอบ

การตั้งเป้าหมายการออมและการเลือกรูปแบบการออมในระยะเวลาหนึ่งอาจไม่ได้ส่งผลดีตลอดไป จะต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนเพื่อให้ทันต่อสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป การทบทวนปรับปรุงแผนจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการประสบความสำเร็จในการออม

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายนอก อาจไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมด แต่ถ้ามีความชัดเจนในเป้าหมายการออมเงิน การวางแผนการออมเพื่อให้เกิดวินัยและสม่ำเสมอในการออมตั้งแต่วัยเยาว์ จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

สรุปผลการศึกษา

ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร แสดงให้เห็นถึงค่านิยมทางสังคม การปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการออมของครอบครัว ทำให้เกิดการปลูกฝังวินัยการออมเงินที่ดี ทั้งนี้แนวคิดและกระบวนการอมนั้นมีความแตกต่างกันไปตามรายได้หลักที่ได้รับเข้ามา แต่มีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกันในการจะนำเงินออมไปใช้สร้างความมั่นคงให้แก่ตัวเอง และครอบครัวในอนาคต โดยการลงทุนในกิจการของตนเอง ถือได้ว่าการออมส่งผลต่อความมั่นคงและเสรีภาพทางการเงินในอนาคต การสร้างเป้าหมายที่ชัดเจนและการมีวินัยในการดำเนินตามกระบวนการที่ได้วางแผนไว้ ถือว่าเป็นความสำเร็จในด้านการออม สร้างความภูมิใจและทำให้เกิดแรงจูงใจในการสร้างทางเลือกในรูปแบบการออมเพื่อให้เกิดการขยายช่องทางสร้างผลตอบแทนที่มากขึ้น รวมไปถึง การปลูกฝังค่านิยมที่ดีต่อการมีวินัยในการออมในนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกคน

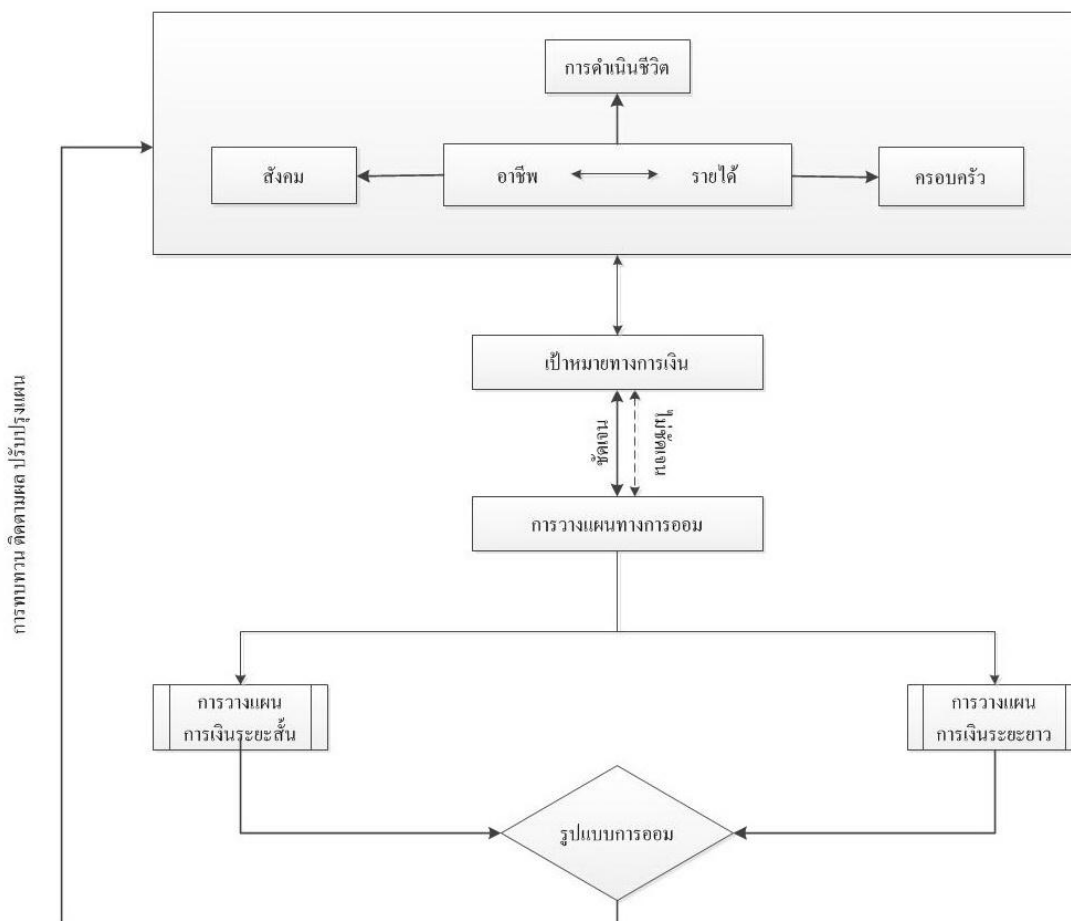
ข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการวิจัย

จากการศึกษาความหมาย รูปแบบและกระบวนการออม ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการศึกษาได้ดังนี้

1. เมื่อใดก็ตามที่นักศึกษาสามารถวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการออมได้อย่างชัดเจน เมื่อนั้นจะเกิดความสำเร็จในการออม
2. ปัจจัยทางด้านรายได้และรายจ่ายของบุคคลในสังคม ย่อมส่งผลต่อการเลือกรูปแบบในการออม
3. การออมที่หักจากรายได้ เป็นหลักประกันความมั่นคงทางการเงินในอนาคตของผู้ออม
4. การออมของบุคคลย่อมส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเอง ครอบครัวและสังคม

5. เมื่อใดก็ตามที่เยาวชนได้รับการปลูกฝังวินัยในการออมเงิน เมื่อนั้นเยาวชนจะเห็นความสำคัญของการออม

6. ความสำเร็จด้านการออมเงินของบุคคลย่อมเป็นพลวัตไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่ดีของตนเอง ครอบครัว และสังคม

ภาพที่ 2 ภาพแสดงข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. การให้ความหมายและรูปแบบการออมของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เกิดจากสถานภาพทางสังคม เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการออม รวมถึงการปลูกฝังที่ได้รับอบรมสั่งสอนจากครอบครัว ที่ทำให้เกิดการออมมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน คือ การออมเนื่องจากการวางแผนการใช้จ่ายชีวิต การออมเพื่อการลงทุนในธุรกิจ การออมเนื่องจากผลตอบแทนและการเพิ่มค่าขึ้นของสินทรัพย์ การออมเพื่อเป็นมรดกแก่ลูกหลาน การออมเพื่อป้องกันความไม่แน่นอนในชีวิต สอดคล้องกับ แรงจูงใจที่เป็นสาเหตุให้คนเหล่านั้นออมเงินของ John Maynard Keynes (อ้างถึงใน ปิยากานต์ อาจารย์วุฒิ, 2554) และ ยังสอดคล้องกับปัญหาสัมพันธเพื่อการวิจัยความเห็นสาธารณะแห่งประเทศไทย (2552) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของคนไทยในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม

การออม และปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจออม รวมถึงแนวโน้มการออมของคนไทย โดยอาศัยกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสถิติ และนำเสนอผลการสำรวจต่อสาธารณะอันคาดว่าจะก่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และเศรษฐกิจของประเทศทั้งในทางตรงและทางอ้อม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูง (ตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป) มีแนวโน้มที่จะวางแผนการออมในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า และมีความเห็นว่าคนไทยที่มีการศึกษาสูงจะมีฐานะที่ดีกว่าคนที่มีการศึกษาเนื่องจากมีการวางแผนการเก็บออม แม้ว่าส่วนใหญ่จะไม่ได้กำหนดรูปแบบการออมไว้ชัดเจน แต่เมื่อคำนึงถึงการออม ส่วนใหญ่จะมีเป้าหมายเพื่อนำเงินออมนั้นๆ ไปใช้ในการลงทุนในอนาคต

2. รูปแบบในการออมของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนใหญ่ฝากไว้กับธนาคาร ซื้อประกันชีวิต และเมื่อออมเงินไปได้ระยะหนึ่ง แล้วจะมีการเปลี่ยนรูปแบบการออมเงินเพื่อเพิ่มผลตอบแทนให้กับเงินออมของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเวศม์ สุวรรณระดา และสมประวิณ มันประเสริฐ (2551)

ผลการศึกษาพบว่า ระดับรายได้และความสม่ำเสมอของรายได้ รวมถึงการมีลักษณะนิสัยรู้จักการวางแผนในการดำเนินชีวิตจะส่งผลให้ผู้มีงานทำมีการออมเงิน นอกจากนั้น การมีความรู้เกี่ยวกับการเงินจะส่งผลต่อการเป็นผู้ออมเงินได้เช่นกันในส่วนระดับอัตราการออมเงินของผู้มีงานทำที่ออมได้นั้น ลักษณะนิสัยรู้จักการวางแผนมีส่วนสำคัญในการเพิ่มระดับอัตราการออม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Patti J. Fisher and Catherine P. Montalto (2552) ได้ศึกษาผลกระทบของแรงจูงใจและระยะเวลาในการออมต่อพฤติกรรมการออมเงินโดยในการตัดสินใจในการใช้จ่ายและการออมเงินของคนเรานั้นจะพิจารณาจากจุดอ้างอิงความเสี่ยงของรายได้ที่แต่ละคนได้รับในแต่ละช่วงเวลา มากกว่าพิจารณาจากรายได้ที่ได้มาตลอดช่วงอายุหรือชีวิต ถ้าเสี่ยงความเสี่ยง การคำนวณที่ได้ก็จะอยู่สูงเป็นการออมระยะสั้น ถ้ารักความเสี่ยงผลที่ออกมาคืออยู่ต่ำกว่าจุดดังกล่าวหรือออมระยะยาว พฤติกรรมการออมเงินจึงมาจากแรงจูงใจที่ต่างกันออกไป พฤติกรรมการออมและแรงจูงใจก็มีความซับซ้อนในบางมุม แต่ละคนมีการใช้ระยะเวลาในการออมที่ต่างกันออกไปในแต่ละช่วงเวลา

3. กระบวนการออมของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีการบริหารจัดการรายได้อย่างเป็นระบบ และมีการวางแผนกระบวนการออมที่เป็นขั้นตอนและดำเนินการตามแผนนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานิษฐ์ สุพัฒน์ วัชรานนท์ (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงาน ในเขตอำเภอเมือง จังชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อความมั่นคงทางการเงิน ศักยภาพของปัจจัยการบริหารการเงินส่วนบุคคลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินด้านการตั้งเป้าหมายทางการเงินมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนทั้งหมด 400 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา ส่วนสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ Independent Simple t-test, One-way ANOVA F-test, Pearson Correlation Coefficient

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ด้านระดับการศึกษาสูงสุด และระดับรายได้ต่อเดือนที่มีความแตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อความมั่นคงทางการเงินที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมายทางการเงิน ด้านการป้องกันตัวเองออกจากความเสี่ยง ด้านการเตรียมการเรื่องความมั่นคงทางการเงินของตนเองและครอบครัว ด้านการที่มีความเป็นอยู่ตาม สะดวกสบายตามมาตรฐาน ด้านการเตรียมการสำหรับการมีอิสระทางการเงิน ด้านการจัดระบบและการกระจายสินทรัพย์เพื่อความมั่งคั่ง และการบริหารการเงินส่วนบุคคลด้านประสบการณ์ทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อความมั่นคงทางการเงินไปในทิศทางเดียวกัน

4. ปัญหาและอุปสรรคในการออมของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนใหญ่เกิดจากความฟุ่มเฟือย อันเนื่องมาจาก ขาดการวางแผน การออมเงินที่ดี ทำให้ไม่มีวินัยในการออม สอดคล้องกับ งานวิจัยของวรเวศน์ สุวรรณระดา และ สมประวิณ มันประเสริฐ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้มีงานทำโดยใช้ข้อมูลจุลภาคระดับรายบุคคล เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการออม-ไม่ออมของผู้มีงานทำ รวมไปถึงปัจจัยที่มีกำหนดพฤติกรรมการออมในระยะยาวเพื่อดำรงชีวิตยามชราภาพ ตลอดจนศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการกำหนดอัตราการออมของผู้มีงานทำ การศึกษาใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติมีพื้นฐานมาจากแบบจำลองชีวิตและรายได้ถาวรในการประมวลผลข้อมูลที่เก็บจากภาคสนามใน 15 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 2,028 ตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า รายได้และความสม่ำเสมอของรายได้ รวมถึงการมีลักษณะนิสัยรู้จักการวางแผนในการดำเนินชีวิตจะส่งผลให้ผู้มีงานทำเป็นผู้ออมเงิน ในส่วนระดับอัตราการออมเงินของผู้มีงานทำที่ออมได้นั้น ลักษณะนิสัยรู้จักการวางแผนมีส่วนสำคัญในการเพิ่มระดับอัตราการออม และ 50 เปอร์เซ็นต์ของผู้ที่มีงานทำ ยังไม่ได้คำนึงถึงการวางแผนการดำเนินชีวิตและการใช้เงินในอนาคต เนื่องจากบางคนมีรายได้น้อย บางคนมีรายได้ไม่สม่ำเสมอ และมีบางส่วนที่มีรายได้สูงแต่ก็ใช้จ่ายมากเช่นกัน ทำให้ไม่มีเงินเหลือพอที่จะเก็บได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า การปลูกฝังวินัยทางการเงินรวมถึงการบริหารจัดการเงินตั้งแต่วัยเยาว์ของครอบครัวส่งผลต่อการให้ความสำคัญและความสม่ำเสมอในการออม นอกจากนี้ ความชัดเจนของการตั้งเป้าหมายในอนาคตส่งผลต่อการบริหารจัดการรายได้อย่างมีระบบและกระบวนการออมที่มีขั้นตอนชัดเจน รวมถึงยังส่งผลต่อการเลือกรูปแบบการออมของนักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย สาขาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรอีกด้วย แต่ยังพบว่าในการออมของนักศึกษาแต่ละคนยังมีรูปแบบการออมที่ไม่หลากหลายเพราะขาดการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม และ ยังพบว่าปัญหาและอุปสรรคของการออมเกิดจากการใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยไม่มีการรัดกุมในการใช้เงิน ดังนั้น

1.1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ควรปลูกฝังค่านิยมในการเฝ้าหาความรู้เกี่ยวกับการสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการเลือกรูปแบบการออมเงินในปัจจุบัน เพื่อให้ นักศึกษา ได้มีทางเลือกในการตัดสินใจการออมเงินที่มีผลตอบแทนมากขึ้น

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออมเงินของประเทศ ควรมีการส่งเสริมการจัดบันทึกรายรับรายจ่าย หรือการทำบัญชีค่าใช้จ่ายประจำวัน เพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคในการออมเงินที่เกิดจากการใช้จ่ายที่ไม่ได้วางแผนไว้

1.3 การปลูกฝังค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับการออมเงินของตนเองว่าเป็นจุดเริ่มต้นของ การสร้างระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพของครอบครัว และประเทศชาติ ให้แก่เยาวชน จะทำให้การออมเงินในระดับประเทศมีผลสำเร็จมากขึ้น

1.4 ปัจจุบันการลงทุนในหลักทรัพย์ให้ผลตอบแทนโดยเฉลี่ยสูงกว่าดอกเบี้ยธนาคารแต่ผู้ออมยังเลือกฝากเงินกับธนาคารเพราะความสะดวกสบายในการบริหารจัดการ อันเนื่องมาจากจำนวนสาขาที่มาก และการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของธนาคารเป็นไปอย่างทั่วถึง ดังนั้น การพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการออมในรูปแบบการลงทุนมีความความจำเป็นอย่างยิ่ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมของกลุ่มผู้มีพื้นฐานทางการศึกษาอยู่ในระดับดี ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการออม จึงเป็นกลุ่มที่เข้าถึงรูปแบบการออมที่หลากหลายด้วยการศึกษาหาข้อมูล รวมถึงการเสกสือสังคมออนไลน์ แต่ในสังคมยังมีกลุ่มคนอีกหลายกลุ่มที่ล้นแล้วแต่มีผลกระทบต่อโครงสร้างทางการออมของชาติ จึงควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออมของคนเหล่านั้น รวมถึงการสื่อสารในเรื่องรูปแบบการออมที่หลากหลายนั้นอย่างกว้างขวาง เพื่อสร้างทางเลือกแก่กลุ่มประชาชนทั่วไปได้อย่างทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรรณิการ์ เอกเผ่าพันธุ์ และคณะ. (2551). “การบริหารจัดการคุณภาพการออมและการลงทุนของประเทศ.”

รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

จตุพร จุ้ยใจงาม. “การให้ความหมาย รูปแบบ และกลยุทธ์ การดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม บริษัท ดีเอชแอล (ประเทศไทย).” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. ปีที่ 6, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2556).

ฐานิสร์ สุพัฒน์วิชานนท์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. ศาสตร์แห่งการวิจัย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2529

พิทักษ์ ศิริวงศ์. “ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) วิธีวิทยาการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีในการพัฒนาประเทศ.” วารสาร มศก. 19, 1 (เมษายน-กันยายน 2547).

วรเวศน์ สุวรรณระดา และ สมประวิณ มั่นประเสริฐ. (2553) “ปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการออมของผู้มีงานในประเทศไทย : การศึกษาจากข้อมูลการสำรวจในระดับจุลภาค.”

ปิยกานต์ อัจฉริยวุฒิ. (2554). “การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร”

วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับ

ที่ 11 (พ.ศ.2555-2559).เข้าถึงเมื่อ 15 มกราคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2556). การออมของคนไทยและวิกฤตในอนาคต. เข้าถึงเมื่อ 15 มกราคม 2556. เข้าถึงได้จาก <http://www.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article57.htm>

ภาษาต่างประเทศ

Patti J, Fisher., and Catherine P. Montalto. (2010) “Effect of saving motives and horizon on saving behaviors.” The Ohio State University.